

Αριθ. Πρωτ.: 63

Αθήνα 10.09.2025

ΠΡΟΣ: 1. Διεύθυνση Στρατηγικής
Τελωνειακών Ελέγχων
και Παραβάσεων (Δ.Σ.Τ.Ε.Π.)

ΚΟΙΝ.: 1. Γενική Διεύθυνση Τελωνείων
& Ε.Φ.Κ. (Γ.Δ.Τ. & Ε.Φ.Κ.)
2. Προϊστάμενο Γ.Δ.
Τελωνείων & Ε.Φ.Κ.
κο Δημήτρη Μπουρίκο

ΘΕΜΑ: «Σχετικά με τη χρήση σταθερών και φορητών καμερών»

Η Ομοσπονδία μετά από ομόφωνη απόφαση του Γενικού Συμβουλίου στις 08.09.25, εκπροσωπώντας τους εργαζόμενους στις τελωνειακές υπηρεσίες, εκφράζει την κατηγορηματική της αντίθεση στη θεσμοθέτηση και χρήση καμερών.

Η χρήση συστημάτων επιτήρησης με δυνατότητα λήψης και καταγραφής ήχου και εικόνας ενέχει υψηλούς κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των επιτηρούμενων προσώπων, επομένως, είναι αθέμιτη, ενώ δύναται να είναι θεμιτή, μόνο στην περίπτωση που αποτελεί το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι την προστασία των εργαζομένων. Το μέτρο αυτό εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την εργασιακή αξιοπρέπεια, την ψυχολογική υγεία των υπαλλήλων και την ιδιωτικότητα των συναλλασσόμενων πολιτών. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι η εκτεταμένη παρακολούθηση στον χώρο εργασίας προκαλεί άγχος, έλλειψη εμπιστοσύνης και μείωση της διάθεσης συνεργασίας, χωρίς να προκύπτουν ουσιαστικά οφέλη για την αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

Οι αρχές της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας πρέπει να αξιολογούνται αναφορικά με κάθε επιμέρους παράμετρο του συστήματος επιτήρησης, ώστε να διασφαλίζεται η ελάχιστη δυνατή επεξεργασία και η ελάχιστη επιβάρυνση των επιτηρούμενων προσώπων. Ειδικότερα, ο έλεγχος της αναλογικότητας επιβάλλεται τόσο ως προς τη χρήση ή μη των συστημάτων επιτήρησης, όσο και ως προς τις επιμέρους συνθήκες και μέσα επιτήρησης.

Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την ενδεχόμενη συμβολή των σταθερών και φορητών καμερών επισημαίνουμε ότι οι σταθερές κάμερες μπορεί να συμβάλουν μόνο οριακά στη διαφάνεια. Οι φορητές θα μπορούσαν θεωρητικά να λειτουργήσουν αποτρεπτικά απέναντι σε επιθετικές συμπεριφορές.

Ωστόσο, στην πράξη η συνεχής επιτήρηση επιβαρύνει τους εργαζόμενους με πρόσθετο άγχος και περιορίζει την εμπιστοσύνη, χωρίς να ενισχύει ουσιαστικά την ποιότητα του ελεγκτικού έργου. Επιπλέον μπορεί να προκαλέσουν επιπρόσθετο στρες στον ελεγχόμενο το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε αποτέλεσμα αντιστρόφως ανάλογο με τον σκοπό που επιδιώκεται.

Κρίσιμα δικαιώματα εργαζομένων και συναλλασσόμενων

- Δικαίωμα πλήρους και σαφούς ενημέρωσης.
- Δικαίωμα πρόσβασης και λήψης αντιγράφου του υλικού.
- Δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας μόνο στον δηλωμένο σκοπό.
- Δικαίωμα διαγραφής όταν εξέλιπε ο σκοπός ή η διατήρηση είναι αδικαιολόγητη.
- Δικαίωμα εναντίωσης σε περιπτώσεις που θίγεται η ιδιωτικότητα.
- Δικαίωμα ασφάλειας έναντι διαρροών ή καταχρήσεων.
- Δικαίωμα μη υποβολής σε αυτοματοποιημένες αποφάσεις που επηρεάζουν την εργασιακή θέση.

Προκειμένου να διασφαλιστούν τα ανωτέρω δικαιώματα, είναι απαραίτητη η διαμόρφωση ενός πλαισίου.

Καταρχάς, η υποχρέωση ενημέρωσης εκτείνεται στους υπαλλήλους και στους συναλλασσόμενους. Σημειώνουμε ότι

- για σταθερές κάμερες απαιτείται έγκαιρη και σαφής ενημέρωση του προσωπικού με έγγραφη γνωστοποίηση πριν την εγκατάσταση. Για τους συναλλασσόμενους είναι απαραίτητη η ευδιάκριτη σήμανση

στους χώρους, καθώς και η ύπαρξη σαφούς πολιτικής επεξεργασίας δεδομένων.

- για φορητές κάμερες οι υπάλληλοι πρέπει να ενημερώνονται γραπτώς και προκαταβολικά. Οι ελεγχόμενοι και συναλλασσόμενοι οφείλουν να ειδοποιούνται προφορικά πριν από την έναρξη της καταγραφής, με καταγραφή της συναίνεσης στο έντυπο ελέγχου.

Επιπλέον, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να τηρεί απαρέγκλιτα τον γενικό κανόνα των 15 ημερών. Η γενικευμένη παράταση σε πολυετή διαστήματα είναι δυσανάλογη και επικίνδυνη. Κατ' εξαίρεση, μόνο σε συγκεκριμένες υποθέσεις λαθρεμπορίας, μπορεί να επιτραπεί παράταση με εισαγγελική εντολή, έγγραφη αιτιολόγηση και περιορισμό στη διάρκεια της έρευνας ή της δίκης.

Με κυρίαρχο σκοπό την προστασία των επιτηρούμενων προσώπων

- η πρόσβαση στο καταγραφέν υλικό πρέπει να περιορίζεται αυστηρά σε κεντρικό επίπεδο. Η δυνατότητα τοπικής πρόσβασης εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους καταχρήσεων και πρέπει να αποκλειστεί.
- τα δικαιώματα θέασης, εξαγωγής και διαγραφής πρέπει να ασκούνται αποκλειστικά σε κεντρικό επίπεδο, ενώ όλες οι ενέργειες πρέπει να καταγράφονται σε ηλεκτρονικό μητρώο.

Παράλληλα, χρειάζεται ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου πρόσβασης και ορισμός αρμόδιων στελεχών για την προστασία των δεδομένων.

Τέλος, ιδιαίτερα κρίσιμη είναι η επαναξιολόγηση του μέτρου με βάση:

- μετρήσιμα στοιχεία για την πραγματική συμβολή του στην καταπολέμηση του λαθρεμπορίου,
- την αναλογία κόστους και οφέλους σε σχέση με άλλες παρεμβάσεις (στελέχωση, εκπαίδευση, τεχνολογικά εργαλεία),
- τον αντίκτυπο στα δικαιώματα των εργαζομένων και των πολιτών,
- και τη γενικότερη αποδοχή του μέτρου από την κοινωνία και τους ίδιους τους υπαλλήλους.

Η Ομοσπονδία υπογραμμίζει ότι η χρήση καμερών στις τελωνειακές υπηρεσίες, **σε καμία περίπτωση**, δεν αποτελεί αναγκαίο ή αναλογικό μέτρο. Αντί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων, υπονομεύει την εργασιακή αξιοπρέπεια, την ιδιωτικότητα και την ψυχολογική ασφάλεια εργαζομένων και πολιτών. Σε κάθε περίπτωση

για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού, δύναται να χρησιμοποιηθούν ηπιότερα μέσα που θίγουν σε μικρότερο βαθμό τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των εργαζομένων.

Η ΟΤΥΕ πάγια υποστηρίζει ότι η ενίσχυση του τελωνειακού έργου πρέπει να επιτευχθεί με επαρκή στελέχωση, συνεχή εκπαίδευση, χρήση σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων και ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας, όχι με την καθιέρωση ενός καθεστώτος γενικευμένης επιτήρησης, αμφιβόλου αποτελέσματος.

Για την Εκτελεστική Επιτροπή

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΣΟΦΙΑ-ΚΩΝ/ΝΑ ΚΑΤΣΙΚΑ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΣΧΑΛΗΣ